

24. 9. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Osobní exempce vylučující mobiliární exekuci u vybraných osob je nesystémové řešení

V rámci projednávání novelizace exekučních předpisů Poslaneckou Sněmovnou byl k vládnímu návrhu načten i pozměňovací návrh poslanců Patrika Nachera, Marka Výborného a Heleny Válkové k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, jehož předmětem je návrh na omezení mobiliárních exekucí v situacích hodných zřetele.

Návrh lze rozdělit do tří okruhů

- Exekuční exempci pro vybrané osoby
- Zavedení pravidla jeden dlužník – jeden prodej movitých věcí
- Povinný splátkový kalendář ve výkonu rozhodnutí

V tomto příspěvku se zaměřím pouze na otázku osobní exempce vybraných osob.

Nově má platit, že výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí je nepřipustný, pokud

- povinný má nárok na starobní důchod dle zvláštního předpisu[\[1\]](#), jehož přiznaná výše nepřesahuje aktuální výši základní měsíční sazby hrubé minimální mzdy stanovené podle zákona č. [262/2006](#) Sb., Zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s nařízením vlády č. [567/2006](#) Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů a nebo
- povinný je invalidní v rozsahu invalidity druhého nebo třetího stupně podle zvláštního předpisu[\[2\]](#) a nebo
- se jedná o vymožení peněžitého plnění z pohledávky vzniklé před dosažením 18 let věku povinného.

Z povahy věci plyne, že není-li výkon rozhodnutí přípustný, pak by neměl být ani nařízen. To ale znamená, že již na samém začátku řízení o výkon rozhodnutí vzniká nová podmínka řízení, tentokrát

osobní, a soud bude povinen tuto podmínku řízení zkoumat.

Výše uvedená podmínka je nesystémová, neboť má platit výlučně pro výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí, tudíž nenavazuje na předcházející nalézací řízení u soudu nebo jiného orgánu. Obecná úprava podmínek řízení totiž ve vztahu k výše uvedenému okruhu osob žádnou překážku řízení nestanoví. To ale znamená, že účast v řízení u soudu pro ně bude prakticky bez rizika. Mohou být účastníky řízení, ale v případě neúspěchu na nich právo nebude moci být vykonáno.

Mohlo by se tvrdit, že k dispozici jsou i jiné způsoby výkonu rozhodnutí, ale není tomu tak. V případě první a druhé skupiny srážky z důchodu patrně s ohledem na výši příjmu a ustavičné zvyšování nezabavitelných částek nebudou možné. Příkázání pohledávky z účtu rovněž, neboť většina důchodců s exekucí si důchod nechává vyplácet složenkou. Příkázání jiné peněžité pohledávky než z účtu u peněžního ústavu u vyjmenovaného okruhu osob rovněž až na výjimky možné nebude, protože nejde o osoby v aktivním věku. Prodej nemovitých věcí byl nedávno omezen dolní částkou 100 000 Kč, ale avšak ruku na srdce, i kdyby nakrásně dluh byl vyšší, pak většina obyvatel České republiky nemovitosti nevlastní. V případě schválení novely včetně uvedeného pozměňovacího návrhu tak vznikne skupina osob, pro něž budou platit práva, nikoli povinnosti.

A jak to bude soud při nařízení výkonu rozhodnutí takovou podmínku zkoumat, když z exekučního titulu vyčte datum narození povinného, ale jeho status ani příjmové poměry z návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nevyčte? To se bude před nařízením výkonu rozhodnutí dotazovat vždy České správy sociálního zabezpečení, zda povinný není důchodcem, jaká je výše důchodu, popřípadě, zda není invalidní? Na základě jakého předpisu, když pro soud jako orgán veřejné moci platí, že co není dovoleno, je zakázáno? Ve většině případů jde o podmínku řízení zbytečnou, neboť průměrný důchod v České republice činí něco přes 15 000 Kč.

Bude-li povinný podnikatelem v pokročilém věku, pak takový dotaz soudu bude znamenat neúměrné zdržení před nařízením výkonu rozhodnutí, během něhož zejména u vyšších dluhů hrozí, že se povinný stihne zbavit majetku.

Pokud bude postup opačný, tedy že soud výkon rozhodnutí nejdříve nařídí a soudce dá vykonavateli pokyn, aby provedl soupis movitých věcí, pak vykonavatel až při soupisu zjistí, že povinný je starobní důchodce s nízkým důchodem nebo že je invalidní v rozhodném stupni invalidity a upustí od výkonu, aby následně vrátil spis soudci, aby výkon rozhodnutí zastavil.

Rovnost před zákonem zde asi neplatí. Status důchodce ani invalidita není pro většinu povinností důvodem k vyloučení odpovědnosti za závazky. I taková osoba platí nájem, služby, může uzavírat smlouvy, čerpat z nich výhody, ale bude z nich zákonitě mít i povinnosti, stejně tak mohou její dluhy pocházet z doby dávno minulé, kdy ještě byla v aktivním věku.

Jak se asi bude cítit oprávněný, jemuž povinný dluží peníze, který se s povinným léta soudil, zaplatil soudní poplatky za žalobu i návrh na výkon rozhodnutí, aby po letech zjistil, že přestože dluh vznikl v době, kdy povinný byl aktivním podnikatelem, tak najednou je právo na něho krátké a pro oprávněného je jeho vymožení nedostupné?

Diskutabilní je i okruh případů, kdy se osobní exempce neuplatní.

První skupina výjimek je vystavěna na původu pohledávky, když osobní omezení se neuplatní v případě výkonu rozhodnutí pohledávek výživného, pohledávek náhrady újmy způsobené ublížením na zdraví, pohledávek náhrady újmy způsobené trestnými činy nebo přestupky a pohledávek způsobených úmyslným protiprávním jednáním, které způsobilo oprávněnému nebo jeho právnímu předchůdce újmu. Je otázkou, zda tu vůbec takové výluky mají být a pokud ano, zda by neměly být

širší. Mám na mysli případy, kdy dluh vznikne v době, kdy dlužník byl aktivním podnikatelem, ale soudní spor nebo třeba i exekuční řízení trvalo tak dlouho, že v době, kdy má k výkonu dojít, je již dlužník v důchodovém věku. Není nic výjimečného, že i dnes jsou vymáhány dluhy z 90. let, kdy byly soudy pomalé, řízení se táhla a každá obstrukce dlužníka vedla k prodloužení řízení o řadu let.

Druhá výjimka říká, že se omezení neuplatní v případě prodeje movitých věcí zapisovaných do evidencí podle zvláštního právního předpisu k vedení evidence osob a jejich majetku a věcí, jejichž počet nebo hodnota neodpovídá obvyklým majetkovým poměrům.

V praxi bude docházet ke zcela absurdním situacím. Zjistí-li soud, ať už z návrhu nebo z veřejného rejstříku, že dlužník vlastní třeba trabanta, výkon rozhodnutí nařídí a neprodejný vrak zabaví, současně ale bude platit překážka pro výkon rozhodnutí vůči všem ostatním movitým věcem dlužníka, jejichž hodnota je řekněme „obvyklá“. Průměrně majetný občan tak vlastně nebude postižitelný vůbec.

Osobní exempce bude překážkou i v realizaci zajišťovacích institutů jako je zástavní právo nebo zadržovací právo k movité věci. Jaký je důvod k tomu, aby soud zamítl návrh na výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí, má-li oprávněný zástavu u sebe nebo uplatnil-li opravář zadržovací právo k předmětu opravy? Nepozbývají pak zajišťovací instituty smysl?

Zde si dovolím připomenout, že důchodový věk, příjem ani zdravotní stav nejsou důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí u žádného ze zbylých způsobů výkonu rozhodnutí, dokonce ani u prodeje nemovitosti.

JUDr. Antonín Blažek,
advokát provozující generální praxi v Uherském Hradišti.

[1] § 29 zákona č. [155/1995](#) Sb., o důchodovém pojištění.

[2] § 39 odst. 2 zákona č. [155/1995](#) Sb., o důchodovém pojištění.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)

- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční - judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)